

PERSDOSSIER

Shin hanga

De nieuwe prenten van Japan 1900 – 1960

13.10.2022 > 15.01.2023

MUSEUM KUNST & GESCHIEDENIS

BE CULTURE
ALL ABOUT ARTS COMMUNICATION

INHOUD

1. PERSBERICHT	3
2. OVER DE TENTOONSTELLING	4
3. ACTIVITEITEN ROND DE TENTOONSTELLING	8
4. KOMENDE TENTOONSTELLING	10
5. PARTNERS	11
6. PRAKTISCHE INFORMATIE	12

1. PERSBERICHT

De tentoonstelling “Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan”, die van 13 oktober 2022 tot 15 januari 2023 plaatsvindt in het Museum Kunst & Geschiedenis (Brussel), brengt zo’n 220 prenten uit twee Nederlandse privéverzamelingen, naast schetsen, proefdrukken en prenten uit de verzameling van de kleinzoon van uitgever Watanabe. Deze bruiklenen worden vervolledigd door een selectie Shin hanga prenten uit de rijke verzameling van het Museum Kunst & Geschiedenis.

Shin hanga (letterlijk vertaald: ‘nieuwe prentkunst’) is een vernieuwingsbeweging van de Japanse traditionele prentkunst (ukiyo-e) aan het begin van de 20ste eeuw. Uitgever Watanabe Shōzaburō (1885-1962) stelde vast dat de productie van houtsneden achteruit ging door de concurrentie van nieuwe, geïmporteerde technieken zoals de fotografie en de lithografie. Hij werd de grootste promotor van de beweging. Hij omringde zich met kunstenaars wier ontwerpen hij produceerde met de traditionele houtdruktechnieken.

Hoewel de meeste klassieke thema’s aan bod komen, zoals landschappen, bijin (mooie vrouwen), kabuki-acteurs en bloem- en vogeltekeningen, weerspiegelen de Shin hanga-prenten ook de modernisering van Japan en vertolken ze een nieuwe esthetiek, die gepaard gaat met een uiterst verzorgde productie. Met kunstenaars als Kawase Hasui (1883-1957), Itō Shinsui (1898-1972), Ohara Koson (1877-1945), Kasamatsu Shirō (1898-1991) en Komura Settai (1887-1940).

“Deze tentoonstelling bewijst opnieuw de veelzijdigheid van de collectie van het Museum Kunst & Geschiedenis en de kracht van erfgoed in het samenbrengen van verhalen, gemeenschappen en ideeën over generaties en continenten heen.” – Thomas Dermine, Staatssecretaris voor Relance en Strategische Investerings, belast met Wetenschapsbeleid.

De tentoonstelling is het logische vervolg op de grote Ukiyo-e tentoonstelling van 2016-2017 en pikt chronologisch de draad op waar de vorige tentoonstelling eindigde.

Voor de tentoonstelling werkt het museum samen met de gastcommissaris Chris Uhlenbeck.

2. OVER DE TENTOONSTELLING

Een tentoonstelling van 'nieuwe prenten' in het Museum Kunst & Geschiedenis

Met de organisatie van de tentoonstelling *Shin hanga* bouwt het Museum Kunst & Geschiedenis voort op de succesvolle tentoonstellingen van Japanse prenten uit de eigen collectie: *Utamaro – Twaalf uren van de groene huizen en andere schoonheden* (2012), *Hokusai – Zichten op de Fujiberg en andere landschappen* (2013) (beide in de Musea van het Verre Oosten) en *Ukiyo-e – De mooiste Japanse prenten* (2016-2017) in het Museum Kunst & Geschiedenis. De laatste tentoonstelling gaf aan de hand van topstukken uit de collectie een chronologisch overzicht van de prentkunst – in het Japans ukiyo-e – vanaf het prille begin rond 1650 tot aan het begin van de 20ste eeuw.

Het publiek kon die laatste prenten opmerkelijk goed waarderen. Met de expo *Shin hanga* in 2022 neemt het museum de draad weer op daar waar de vorige tentoonstelling eindigde, namelijk bij de belangrijkste stroming in de Japanse prentkunst aan het begin van de 20ste eeuw.

Deze keer krijgt het publiek een selectie meesterwerken te zien uit drie toonaangevende *shin hanga* collecties, nl. twee Nederlandse privécollecties en de collectie van Watanabe Shōzaburo, de uitgever die de sleutelfiguur was van de *shin hanga* beweging. Zijn kleinzoon leent voor deze tentoonstelling prenten uit die nooit eerder buiten Japan te zien waren. Deze bruiklenen worden aangevuld met *shin hanga* prenten uit het rijke bezit van het Museum Kunst & Geschiedenis.

Voor de tentoonstelling werkt het museum samen met gastcommissaris Chris Uhlenbeck.

Bij de tentoonstelling hoort een catalogus die wordt uitgegeven door Ludion, in vier versies, Nederlands, Frans, Engels en Duits.

Japanse prentkunst

Een Japanse prent is een houtsnede. Ze wordt met andere woorden gerealiseerd met behulp van houtdruk (xylografie), vertrekkend van een tekening door een kunstenaar.

Een prent was in oorsprong een commercieel product. Door de druktechniek konden van een ontwerp grote oplages worden gerealiseerd. Een traditionele Japanse prent is bovendien het resultaat van een intense samenwerking onder leiding van een uitgever, die het werk coördineert van de kunstenaar, de kopiist, de bloksnijder en de drukker.

De traditionele prentkunst in Japan floreerde in de 18de en de 19de eeuw met grote namen die ook in het Westen bekendheid kregen, zoals Utamaro, Hokusai en Hiroshige.

Wanneer de prenten, samen met andere Japanse kunstvoorwerpen, in het laatste kwart van de 19de eeuw in de Europese en Amerikaanse handel verschijnen, worden zij met veel enthousiasme onthaald door kunstenaars en verzamelaars. Zij speelden dan ook een

belangrijke rol in het ontstaan van wat men 'japonisme' noemt en oefenden een grote invloed uit op de artistieke vernieuwing in het Westen.

Twintigste eeuw

Omstreeks 1900 begint de productie van traditionele houtsneden in Japan te tanen, onder invloed van nieuw geïmporteerde reproductietechnieken zoals de lithografie en de fotografie. Bovendien is de Japanse maatschappij dan al in snel tempo gemoderniseerd en verdwijnt zo gedeeltelijk de oude sociale en commerciële context van de *ukiyo-e* prentkunst.

Nochtans is de vraag naar Japanse prenten in het Westen nog steeds zeer groot. Honderdduizenden prenten worden er in steden als Parijs en Boston met succes aan de man gebracht door Japanse handelaren. Dat zet de jonge uitgever Watanabe Shōzaburo aan het denken. Enerzijds merkt hij in het Westen de belangstelling op voor de traditionele prentkunst en de grote namen van het verleden. Anderzijds beseft hij dat in eigen land de traditionele techniek, stoelend op de samenwerking tussen verschillende actoren geleidelijk aan het verdwijnen is. Er zijn steeds minder uitgevers, terwijl hun output aanzienlijk toeneemt in de vorm van kranten, tijdschriften, boeken, posters en zo meer.

In 1907 vestigt Watanabe Shōzaburo zich in Tokio waar hij begint met het maken van reproducties van de allerhoogste kwaliteit. Zo zorgt hij ervoor dat de traditionele techniek van de houtdruk niet verloren gaat en dat de Japanners zelf bewust worden van het belang en de schoonheid van de *ukiyo-e*.

Vervolgens gaat hij op zoek naar een nieuwe vormtaal. Na een periode van moeizame verkenning, begint vanaf 1916 de productie van de 'nieuwe prenten' of in het Japans *shin hanga*.

Het succes komt onmiddellijk: in eigen land slaat de nieuwe esthetiek meteen aan en in het buitenland overstijgen de prijzen van werken van deze nieuwe kunstenaars dikwijls die van de grote 18de- en 19de-eeuwse namen.

Watanabe verzamelt om zich heen een groep kunstenaars die zijn visie op de prentkunst kunnen verbeelden. Zijn succes stimuleert andere uitgevers om zijn voorbeeld te volgen. Het resultaat is uiteindelijk een beweging die ongeveer 3000 ontwerpen het licht doet zien. Kenmerkend is de uitzonderlijk grote technische kwaliteit en, inderdaad, de nieuwe aanblik.

De landschapsprenten van de markante Kawase Hasui vormen een enorme stijlbreuk met het verleden en de prenten van Ito Shinsui lijken in weinig op die van zijn illustere voorgangers. Pigmenten, papiersoorten, speciale effecten en de extreme kwaliteitscontrole van Watanabe en zijn collega-uitgevers, leiden vanaf 1916 tot aan de Tweede Wereldoorlog tot de creatie van prenten die door hun uitvoering een andere status krijgen dan de klassieke *ukiyo-e*. Een prent is een luxeproduct van de allerhoogste kwaliteit geworden.

De verzameling Japanse prenten van het Museum Kunst & Geschiedenis

Het Museum Kunst & Geschiedenis bezit een uitzonderlijke verzameling Japanse prenten. Veel van deze prenten behielden hun oorspronkelijke kleuren omdat ze niet permanent waren tentoongesteld, andere zijn uiterst zeldzame exemplaren. Daardoor verwierf de verzameling sinds de jaren 70 van de vorige eeuw, na een lange periode van verborgenheid, een wereldwijde en onbetwiste faam.

De kern van de collectie werd door het museum verworven in 1905, door de aankoop van de verzameling van Edmond Michotte. Zij telde onder meer 4666 prenten. Daar werd de verzameling van 266 prenten aan toegevoegd die de Belgische overheid al in 1889 had aangekocht bij de bekende Parijse handelaar Siegfried Bing. Verschillende schenkingen en aankopen volgden daarop.

Vandaag telt de verzameling ruim 7500 prenten, waaronder ook een zestigtal *shin hanga* prenten. De eerste *shin hanga* werden verworven in Japan 1935; sommige zijn schenkingen van de kunstenaars aan de toenmalige conservator. Het was vooruitziend om deze nu zeer gegeerde prenten toen al in de collectie van het museum op te nemen.

De opbouw van de tentoonstelling in het kort

De tentoonstelling is chronologisch geordend. Het verhaal begint bij de vroegste experimenten, die lopen tot 1916. Vervolgens is er een inleiding over de twee belangrijkste genres, namelijk de landschappen en de vrouwenportretten. Deze genres worden zelf nog eens opgedeeld in een periode vóór de Kanto-aardbeving van 1 september 1923, en erna. Die natuurramp kunnen we beschouwen als breuklijn omdat grote voorraden prenten, ontwerpen en drukblokken toen verloren gingen. Daarop volgen delen gewijd aan de drie andere genres: het kabukitheater, de natuur en de moderniteit. Bovendien wordt een ruimte gewijd aan de technische kant van de prentproductie, met het accent op het specifieke van de *shin hanga* traditie.

De tentoonstelling is opgebouwd uit negen delen met in totaal zo'n 230 prenten.

- Deel 1 (15 stuks): de beginjaren, de experimenten tussen 1907 en 1916: *Uehara Konen, Takahashi Hiroaki, Fritz Capelari, Charles Bartlett*
- Deel 2 (19 stuks): vrouwenportretten vóór de aardbeving van 1923: *Hashiguchi Goyō, Itō Shinsui*
- Deel 3 (57 stuks): landschappen vóór de aardbeving van 1923: *Itō Shinsui, Kawase Hasui, Furuya Taiken*
- Deel 4 (24 stuks): vrouwenportretten na de aardbeving: *Itō Shinsui, Torii Kotondo, Yamakawa Shūho, Hirano Hakuho, ...*
- Deel 5 (16 stuks): stekken van het kabukitheater: *Natori Shunsen, Yamamura Kōka, Yoshikawa Kampō, ...*
- Deel 6 (12 stuks): natuur: vogels en bloemen: *Ohara Koson, Takahashi Hiroaki, ...*
- Deel 7 (21 stuks): moderniteits, moderne vrouwen en moderne stadsgezichten: *Kobayakawa Kiyoshi, Komura Settai, Itō Shinsui, Torii Kotondo*

- Deel 8 (57 stuks): landschappen van 1923 tot 1940, met één enkele na-oorlogse toevoeging: *Kawase Hasui, Itō Shinsui, Takahashi Hiroaki, Kasamatsu Shirō, Itō Takashi, Tsuchiya Koitsu*
- Deel 9 (11 stuks): techniek: *Kawase Hasui*

Kortom...

De tentoonstelling *Shin hanga – De nieuwe prenten van Japan 1900-1960* past in de visie van het Museum Kunst & Geschiedenis om topwerken te delen met een ruim publiek. Zij is laagdrempelig. De fascinerende schoonheid en de zeldzaamheid van de prenten zullen dus niet alleen de liefhebbers doen watertanden, maar ook zij die deze kunst ontdekken.

Het museum biedt u tal van mogelijkheden aan om uw bezoek nog aangenamer te maken. Er zullen rondleidingen, lezingen en stages voor kinderen worden georganiseerd. Ontvangsten voor kleine of grote groepen en voor ondernemingen kunnen op maat voor u uitgewerkt worden en een stijlvolle gebeurtenis worden voor uw gasten. Ondernemingen kunnen partner van het tentoonstellings- project worden en hun maatschappelijk engagement glans geven.

Met steun van de Ambassade van Japan in België.

3. ACTIVITEITEN ROND DE TENTOONSTELLING

Activiteiten in het kader van de tentoonstelling *Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan (1900-1960)*

EVENTS

Za 15.10.2022

14:30 & 14:45

Aya Suzuki - Nine Bells

percussie & butō-dans

in het kader van het Artonov Festival (8 - 16.10.2022)

€22 / gratis -18 jaar (combi performance + expo)

Za 22.10.2022

17:00 - 01:00

Museum Night Fever

demonstraties moku hanga (Vladimir Ivaneanu), performance (Tsubasa Hori), muziek (Alek et les Japonaises)

€ 15 (voorverkoop)

Za 3.12.2022

Dagevent ism Davidsfonds Academie

Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan (1900-1960) met lezingen door commissaris Nathalie Vandepierre & dr. Freya Terryn, rondleiding in de tentoonstelling en (optioneel) workshop kalligrafie & theeceremonie

€ 88 / € 78 (leden Davidsfonds)

Za 14 & Zo 15.01.2023

Finissage weekend

MUSEUMATELIERS TIJDENS DE HERFST- & WINTERVAKANTIE

wo 2 – vr 4.11.2022

Herfstatelier 'Herfst in Japan: momiji-gari'

atelier 3 dagen

6-12 jaar

€ 75 / € 60 (zus of broer)

Zomer verandert in herfst; de blaadjes aan de bomen kleuren prachtig diep geel, warm oranje of vlammend rood. Japanners gaan dan 'op jacht naar de herfstkleuren': momiji-gari! Stap mee in de bonte wereld van de Japanse prenten op de tentoonstelling *Shin hanga*, nieuwe prentkunst uit Japan en ga mee op kleurenonderzoek. Hoe beeld je sneeuw uit? Hoe verschilt een Japanse wolk van een Europese? Wat zijn de geheimen van een Japans landschap? En natuurlijk: hoe maak je nu zo'n Japanse prent? We gaan kijken, voelen en vooral zelf proberen!

ma 2 – vr 6.01.2023

Kerstatelier 'Shin manga (=^.ω.^=)'

atelier 5 dagen

6-12 jaar

€ 125 / € 100 (zus of broer)

Japan lovers! Trek je kimono recht, oefen nog een keer je favoriete J-pop song en scherp je tekenpotloden, want we gaan ons 5 dagen onderdompelen in de Japanse pop en mangacultuur! Inspiratie genoeg op de tentoonstelling Shin hanga, nieuwe prentkunst uit Japan. Stoere kabuki acteurs, dromerige Japanse dames, indrukwekkende landschappen en drukke steden zijn de bouwstenen voor een flitsend nieuwe uitwerking: inkttekening, collage, drukken, of zelfs fotografie. Ik ben benieuwd wat jij gaat kiezen!

WORKSHOP X RHOK ACADEMIE - in het Engels

Met *Koyuki Kazahaya* over Japanse houtblokdruckkunst

Za 26.11, 3.12, 10.12

9:00 – 17:00

€ 120 / € 95 (students RHoK) / € 70 student -30 jaar / - 18 jaar

RONDLEIDINGEN

Shin hanga – instaprondleiding

14:00 in NL / FR / EN

15 & 29.10

12 & 26.11

10.12.2022

7.01.2023

€ 19 / € 7 (- 18 jaar)

4. KOMENDE TENTOONSTELLING

Tentoonstelling 'Expeditie Egypte'

31 maart – 1 oktober 2023

Het Museum Kunst & Geschiedenis in Brussel pakt in 2023 uit met een grote, zes maand durende tentoonstelling over de geschiedenis van de egyptologie in België. Een tweehonderdtal werken uit de reserves van het museum vormen het corpus, aangevuld met enkele *musts* uit de museumzalen en een belangrijk werk uit de verzameling van het Koninklijk Paleis. Aan de basis van deze tentoonstelling ligt het onderzoekplatform *Pyramids & Progress*, een samenwerking tussen Belgische universiteiten en musea.

De tentoonstelling volgt in grote lijnen de chronologie van de samenstelling van de Egyptecollectie in de context van de groei van het museum vanaf 1835 en, verweven daarmee, de studie van de Oudegyptische cultuur in België. Tal van verzamelaars, mecenasen en markante figuren als Leopold II, de egyptoloog Jean Capart en koningin Elisabeth nemen daar een vooraanstaande plaats in. Dat alles wordt ook gesitueerd in de internationale context van de tijd met grote figuren als Jean-François Champollion, de ontcijferaar van de hiërogliefen, de avonturier en ontdekkingsreiziger Giovanni Battista Belzoni en de Britse egyptoloog William Flinders Petrie.

Inhoudelijk wordt ingegaan op het hiernamaals, omdat dat zo belangrijk is voor de duiding van de kunst uit het land van de farao's. Een centraal werk op de tentoonstelling zal dan ook het dodenboek van Neferrenpet zijn, dat uit de reserve wordt gehaald. Pas gerestaureerde en wetenschappelijk onderzochte panoramische archieffoto's uit de 19de en het begin van de 20ste eeuw roepen de pionierstijd op. Ook het recent boven water gekomen centrale deel van het verdwenen *Panorama van Caïro* (Emile Wauters, 1880-1881) werd gerestaureerd en zal in de tentoonstelling te zien zijn. De Egyptische hedendaagse kunstenaar Sara Sallam wordt uitgenodigd als *artist in residence* en zal met enkele creaties de tentoonstelling verrijken. Zij werd in 1991 in Egypte geboren en leeft en werkt nu in Nederland.

5. PARTNERS

6. PRAKTISCHE INFORMATIE

Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan 1900-1960

13.10.2022 > 15.01.2023

Data en openingsuren

Dinsdag - vrijdag : 9u30 - 17u00

Zaterdag - zondag : 10u00 - 17u00

Laatste toegangstickets 1 uur voor de sluiting

Gesloten op maandag, 25.12 en 01.01

Tarieven

€ 16 / 12 / 6

gratis voor 0-18 jaar

gratis op vertoon van museumPASSmusée

Museum Kunst & Geschiedenis

Jubelpark 10

1000 Brussel

België

+ 32 (0)2 741 73 31

info@kmgk.be

www.artandhistory.museum

Visuals

<https://we.tl/t-6O8qmg4vti>

BE CULTURE
ALL ABOUT ARTS COMMUNICATION

General Manager: Séverine Provost
Project Coordinator: Florian Doods
florien@beculture.be - +32 494 87 71 09
info@beculture.be - +32 2 644 61 91

beculture.be
facebook.com/beculture
instagram.com/beculture
twitter.com/beculture

MUSEUM KUNST & GESCHIEDENIS

